

Moravská zemská knihovna v Brně

MORAVSKÁ
ZEMSKÁ
KNIHOVNA

Výroční zpráva o hodnocení výkonu regionálních funkcí knihoven v Jihomoravském kraji v roce 2009

Moravská zemská knihovna v Brně
2010

Obsah:

1. Úvod	3
2. Finanční zabezpečení výkonu regionálních funkcí	4
3. Plnění cílů regionálních funkcí stanovených Konceptí rozvoje veřejných knihovnických a informačních služeb v Jihomoravském kraji na období 2006 - 2010	5
3.1 Významné události v knihovnách v roce 2009	6
3.2 Ediční činnost	10
3.3 Knihovní fondy	11
3.4 Vzdělávání knihovníků	11
4. Hodnocení výkonu jednotlivých regionálních funkcí a plnění standardů regionálních funkcí	12
4.1 Počet pracovníků zajišťujících regionální funkce	13
4.2 Počet obsluhovaných knihoven	14
4.3 Poradenská a konzultační činnost	14
4.4 Statistika knihovnických činností	16
4.5 Vzdělávání knihovníků, semináře	17
4.6 Porady	19
4.7 Pomoc při revizi a aktualizaci knihovního fondu	20
4.8 Nákup knihovního fondu z prostředků obcí	21
4.9 Zpracování knihovního fondu z prostředků obcí	22
4.10 Výměnný fond	23
4.11 Cirkulace výměnných souborů	24
4.12 Servis výpočetní techniky	26
4.13 Doprava v rámci regionálních funkcí	27
5. Hodnocení ekonomických ukazatelů	28
5.1 Financování regionálních funkcí MZK a pověřených knihoven JMK v roce 2009	29
6. Celkové hodnocení výkonu a financování regionálních funkcí v roce 2009....	31
Seznam použitých zkratk	32

Samostatné přílohy:

- Krajský sumář Statistického výkazu výkonu regionálních funkcí za rok 2009
- Krajský sumář Statistického výkazu financování regionálních funkcí
- Statistický výkaz výkonu a financování regionálních funkcí MZK v roce 2009
- Komentář ke Statistickému výkazu výkonu regionálních funkcí MZK v roce 2009
- Komentář ke Statistickému výkazu financování regionálních funkcí MZK v roce 2009
- Statistické výkazy výkonu regionálních funkcí pověřených knihoven JMK v roce 2009
- Komentáře ke Statistickému výkazu výkonu RF pověřených knihoven JMK v roce 2009

1. Úvod

Z komentářů pověřených knihoven:

„Uživatelé si uvědomují, že mohou využívat i jiných služeb knihovny a nemusí být registrovanými čtenáři. Je těžké tyto návštěvníky evidovat. Dochází k nárůstu návštěvníků akcí, které knihovny pořádají. Projevuje se to ve všech knihovnách, které tuto činnost zahájily. Nezanedbatelné jsou i narůstající počty návštěvníků internetových stránek a on-line katalogů. Stálý pokles je ve využívání Internetu, protože je dostupný v mnoha domácnostech a na obcích jsou stanice zastaralé a rychlost internetu nízká. Obcím se ale nevyplatí investovat do obnovení. Na obcích je poznat, kde je pokrytí internetovou sítí a zde se návštěvnost hodně snížila. Objevují se i případy, kde není Internet využíván vůbec.“

Při zabezpečování regionálních funkcí ve veřejných knihovnách bylo i v roce 2009 jedním z cílů i nadále poskytovat odborné knihovnické, informační, poradenské a servisní služby, zkvalitnit výkon regionálních funkcí ve všech poskytovaných činnostech, zajistit jejich dostupnost všem knihovnám kraje a zlepšit provozní podmínky pro standardní výkon regionálních funkcí.

Stejně jako v předcházejících letech bylo přihlíženo k činnostem a potřebám neprofesionálních knihoven, které nemají takové zázemí (personální, technické, informační), aby mohly samy plně uspokojovat narůstající požadavky svých uživatelů. V tomto mají nezastupitelnou úlohu pověřené knihovny, které v rámci vlastní metodické, vzdělávací a praktické činnosti přispívají k zabezpečování kvalitních knihovnických a informačních služeb všemi knihovnami svého regionu. Profesionálním i neprofesionálním knihovnám poskytují odbornou pomoc, napomáhají výměně zkušeností, zprostředkují informace o novinkách v oboru, nabízejí podporu při zajišťování kvality a aktuálnosti knihovnických fondů. Ze strany Moravské zemské knihovny v Brně je knihovnám poskytována již pravidelně zejména pomoc poradenská, metodická, pravidelné zajišťování vzdělávání a aktuálních informací z oboru.

Zvýšenou pozornost věnovala Moravská zemská knihovna v Brně v roce 2009 otázce možného zavedení REKS zejména v neprofesionálních knihovnách, čímž by se zefektivnilo zejména provádění revizí. Z toho důvodu byla pro ředitele a metodiky pověřených knihoven zajištěna exkurze do Městské knihovny v Pelhřimově, kde mají se systémem REKS již letité zkušenosti. Možnosti zavedení REKS v jednotlivých regionech byly častým tématem porad a konzultací. Knihovny byly vyzvány k posouzení možností v rámci jejich regionu a zvážení případných žádostí o dotaci VISK3.

Rok 2009 byl již pátým rokem, kdy zabezpečování regionálních funkcí knihoven a jejich koordinace byla v plné kompetenci Jihomoravského kraje. Ve spolupráci s Odborem kultury a památkové péče při Krajském úřadu JMK byly připraveny smlouvy pro zajištění regionálních funkcí. K podpisu *Smlouvy o poskytnutí dotace z rozpočtu Jihomoravského kraje na zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven uzavřené mezi Jihomoravským krajem a Moravskou zemskou knihovnou v Brně* došlo již 9. 2. 2009. Následně poté (již 13. února 2009) obdržely pověřené knihovny finanční prostředky přes Moravskou zemskou knihovnu z rozpočtu Jihomoravského kraje na tzv. knihovnické činnosti. Překlenovací období od začátku roku bylo finančně pokryto zásluhou vstřícnosti a pochopení zřizovatelů pověřených knihoven, což umožnilo zajistit základní provoz regionálních oddělení a zamezit případnému snižování pracovních úvazků, což by ve svém důsledku mohlo vést k narušení plynulosti a kontinuity vykonávané práce.

Právní rámec výkonu regionálních činností v JMK byl a zůstává vymezen následujícími smlouvami:

1) Jihomoravský kraj a Moravská zemská knihovna v Brně uzavřely **Smlouvu o poskytnutí dotace z rozpočtu Jihomoravského kraje na zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven.**

2) Jihomoravský kraj, Moravská zemská knihovna v Brně a jednotlivé pověřené knihovny uzavřely **Dohodu o zajišťování výkonu regionálních funkcí knihoven v Jihomoravském kraji**.

3) Mezi Moravskou zemskou knihovnou a pověřenými knihovnami byla uzavřena **Smlouva o použití přidělených prostředků pro zabezpečení regionálních funkcí**. Součástí každé smlouvy je příloha s výčtem regionálních funkcí a seznam knihoven, jimž jsou regionální funkce poskytovány.

4) Požadovaná výše dotace včetně komentáře spolu s popisem cíle podpory, na který je dotace žádána, je uvedena v **Žádosti o poskytnutí dotace z rozpočtu Jihomoravského kraje v Brně prostřednictvím Moravské zemské knihovny v Brně z Programu podpory zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven v JMK**, kterou předložily jednotlivé pověřené knihovny JMK Moravské zemské knihovně v Brně.

2. Finanční zabezpečení výkonu regionálních funkcí

V roce 2009 bylo z rozpočtu Jihomoravského kraje vyčleněno na zajištění výkonu regionálních funkcí Moravské zemské knihovny a pověřených knihoven celkem **14.450 tis. Kč**, což představuje oproti minulému roku nárůst o 45.000,- Kč. Dotace byla poskytnuta dle smlouvy ve třech splátkách:

1. splátka ve výši **3,450 tis. Kč** (23,8 % dotace) měla být poskytnuta nejpozději do 30 dnů ode dne podpisu smlouvy. Smlouva byla podepsaná 9. 2. 2009, částka byla přes MZK v Brně převedena na účty pověřených knihoven dle kopií bankovních výpisů 13. 2. 2009,
2. splátka ve výši **5,500.000,- Kč** (38,06 % dotace) měla být poskytnuta dle smlouvy na účet MZK do 31. 5. 2009. Na účty pověřených knihoven byla převedena dle kopií bankovních výpisů 28. 5. 2009,
3. splátka ve výši **5,500.000,- Kč** (38,06 % dotace) měla být poskytnuta na účet MZK nejpozději do 25. 9. 2009, na účty knihoven byla doručena dle kopií bankovních výpisů 30. 9. 2009.

Průběžné, plynulé a zejména včasné zajištění finanční částky určené na zajištění regionálních funkcí se pozitivním způsobem projevilo v celkové činnosti knihoven Jihomoravského kraje a významně ovlivnilo kvalitu poskytovaných služeb i celkovou úroveň knihovnictví. Jako každoročně jsou pověřené knihovny JMK postaveny před úkol zajistit financování prvních kalendářních měsíců. Především zásluhou vstřícného postoje jednotlivých zřizovatelů je možné v tomto překlenovacím období zabezpečit činnost regionálních oddělení. Mnohé z toho, co tak nemůže být z finančních důvodů vykonáváno začátkem roku (metodické návštěvy, revize a aktualizace fondů, nákup knih do VF), bývá zajišťováno ve větší míře během následujících měsíců.

Rozdělení dotace na zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven v letech 2007 – 2009

	2007	2008	2009
Městská knihovna Blansko	1 137 000	1 140 000	1 144 000
Městská knihovna Boskovice	1 045 000	1 048 000	1 051 000
Knihovna Jiřího Mahena	581 000	583 000	585 000
Městská knihovna Kuřim	2 645 000	2 653 000	2 661 000
Městská knihovna Břeclav	1 706 000	1 712 000	1 718 000
Městská knihovna Hodonín	2 043 000	2 049 000	2 056 000
Knihovna Karla Dvořáčka	1 480 000	1 485 000	1 489 000
Městská knihovna Znojmo	2 173 000	2 180 000	2 187 000
Moravská zemská knihovna v Brně	1 550 000	1 555 000	1 559 000
Celkem	14 360 000	14 405 000	14 450 000

3. Plnění cílů regionálních funkcí stanovených Konceptí rozvoje veřejných knihovnických a informačních služeb v Jihomoravském kraji na období 2006 - 2010

Zabezpečování regionálních funkcí v knihovnách JMK vychází z dokumentu **Program podpory zajištění regionálních funkcí knihoven v Jihomoravském kraji**, který vymezuje a charakterizuje poskytované služby a současně stanovuje podmínky dotačního řízení.

Od roku 2006 vycházejí veřejné knihovny Jihomoravského kraje ve své činnosti a poskytovaných službách z **Koncepce rozvoje veřejných knihovnických a informačních služeb v Jihomoravském kraji na období 2006–2010**. Koncepce navazuje na Koncepti rozvoje knihoven v České republice na léta 2004–2010 a jako strategický cíl rozvoje veřejných knihovnických a informačních služeb v Jihomoravském kraji vytyčila:

„...zajistit všem občanům prostřednictvím knihovního systému rovný přístup k tištěným dokumentům a dalším informačním zdrojům. Usilovat o vytvoření informační infrastruktury pro výchovu a celoživotní vzdělávání, uspokojovat kulturní zájmy, výzkumnou a vývojovou činnost, naplňovat volnočasové aktivity. Prostřednictvím všech dostupných prostředků usilovat o růst vzdělanosti a celkový harmonický rozvoj každého jednotlivce.“

Jedním z cílů Koncepce, který vychází z hlavního cíle Koncepce rozvoje knihoven v České republice, je také zabezpečení regionálních funkcí. Cílem roku 2009 bylo další zkvalitňování výkonu regionálních funkcí ve všech poskytovaných službách a také případné rozšiřování okruhu těchto služeb, individuální pomoc knihovnám a získávání dalších knihoven, které by mohly tyto služby využívat, což by umožnilo zlepšení provozních podmínek a celkovou optimalizaci poskytovaných služeb. Naplňování těchto cílů představuje ve svém důsledku cestu ke zkvalitnění a rozvoji knihovnických a informačních služeb v kraji.

V roce 2009 vykonávalo regionální funkce v 7 okresech Jihomoravského kraje spolu s Moravskou zemskou knihovnou v Brně stejně jako v předcházejících letech 8 pověřených knihoven, s nimiž byla za spoluúčasti Jihomoravského kraje uzavřena **Dohoda o zajišťování výkonu regionálních funkcí knihoven v Jihomoravském kraji**.

K 31. 12. 2009 byly regionální služby poskytovány celkem **694 smluvním knihovnám**, což představuje oproti loňskému roku úbytek o 0,8 % knihoven.

Počet obsluhovaných knihoven v JMK

2007	710
2008	700
2009	694

Pověřené knihovny zabezpečovaly zpravidla všechny regionální činnosti. MZK v Brně vykonávala zejména poradenskou a konzultační činnost, statistiku knihovnických činností, vzdělávání knihovníků, semináře a porady. Knihovna Jiřího Mahena v Brně jako pověřená knihovna okresu Brno–město se spolu se svými 15 pobočkami (tzv. výpůjčními místy) soustředila při výkonu regionálních funkcí především na tvorbu výměnného knihovního fondu; jeho akvizici, zpracování, distribuci a cirkulaci.

Stejně jako v minulých letech bylo nutné zajistit financování RF začátkem kalendářního roku. Zejména zásluhou vstřícného postoje jednotlivých zřizovatelů byly prostředky zálohovány a poskytnuty na činnost regionálních oddělení. V prvním měsíci se činnost regionálních oddělení soustředila zejména na statistiku, poradenství a konzultace. Byl pozastaven nákup výměnného

fondu, neprobíhaly revize a metodické návštěvy. Služby v plném rozsahu byly poskytovány až po obdržení dotace v polovině měsíce února. I přes toto krátké období bez finančních prostředků usilovaly pověřené knihovny o poskytování maximálně kvalitních služeb. Navazovaly přitom na výsledky dosažené v roce 2008 při současném úsilí získat další základní knihovny jako příjemce regionálních služeb.

Při jednáních se zřizovateli knihoven zdůvodňovaly pověřené knihovny stejně jako v uplynulých letech význam evidence knihoven v databázi MK ČR. Stav evidovaných knihoven zůstal na stejné úrovni jako v předcházejícím roce.

Velkým problémem, s nímž se pověřené knihovny každoročně potýkají, je v některých obcích pozastavení nebo dokonce rušení činnosti místních knihoven. V roce 2009 nedošlo ke zrušení žádné knihovny. Problém pozastavené činnosti zůstává i nadále pouze u malých knihoven.

Obsluhované knihovny v jednotlivých regionech

Region	Knihovny		Celkem ¹
	Profesionální	Neprofesionální včetně poboček	
Blansko	6	64	71
Boskovice	3	63	67
Brno-město	0	15	15
Brno-venkov	19	124	144
Břeclav	16	62	78
Hodonín	16	63	79
Vyškov	6	83	89
Znojmo	8	143	151
Celkem	74	617	694

3.1 Významné události v knihovnách v roce 2009

Vesnice roku 2009

V roce 2009 se přihlásilo do soutěže Vesnice roku 2009 celkem 16 obcí Jihomoravského kraje. Regionální oddělení pověřených knihoven spolupracovaly v rámci metodické pomoci s jednotlivými knihovnami s cílem napomoci jejich dobrému umístění. Současně zajistily podkladové materiály pro krajskou komisařku za SKIP paní Věru Štěpánovou, vedoucí Městské knihovny v Kuřimi, která na tomto postu vystřídalala paní Dagmar Marušincovou z Knihovny Karla Dvořáčka ve Vyškově. Za Jihomoravský kraj byla „za vynikající webové stránky, skvělé služby dětem a seniorům z pečovatelského domu“ nominovaná do celostátního kola soutěže Knihovna roku Obecni knihovna v Petrovicích (region Blansko) vedená paní Hanou Šebelovou, která se stala vítězem krajského kola a získala ocenění Diplom za vzorné vedení obecní knihovny. Prezentace knihovny proběhla v Moravské zemské knihovně dne 24. 11. 2009 na koordinační poradě profesionálních veřejných knihoven Jihomoravského kraje. Webové stránky knihovny (<http://knihovna.oupetrovice.cz/>) představují poutavou a moderní formou přehled poskytovaných služeb a všech aktivit knihovny.

¹ V některých regionech včetně pověřené knihovny.

Interiéry Obecní knihovny Petrovice

Rekonstrukce a stěhování knihoven

Region Blansko

Po dlouhodobé stagnaci byla otevřena nově rekonstruovaná knihovna Lažany.

Obec Bořitov vytvořila prostor pro zcela novou knihovnu s možností pořádání kulturních akcí (vybavení technikou k promítání). Byl zakoupen AKS Clavius.

Region Boskovice

Po několika letech se podařilo obnovit činnost knihovny v Makově. Bylo nutno vytvořit nový přírůstkový seznam a proškolit novou paní knihovnici.

K rozšíření prostor došlo v obci Deštná, knihovna byla vybavena novým nábytkem a počítačem.

Okres Brno-město

KJM zajišťuje regionální služby pro 15 výpůjčních míst. Výpůjční služby přestala poskytovat v souvislosti s vybudováním nové knihovny v Maloměřicích knihovna v Husovicích. Nabízí pouze přístup k internetu.

Brno-venkov

V okrese Brno-venkov byla 7. ledna otevřena v nových prostorách Obecní knihovna v Ostrovačicích (region Rosice). Prostory zajistil zřizovatel knihovny městys Ostrovačice.

Městská knihovna Zbýšov

Nabídka knih dětského oddělení

Pohled do dětského oddělení

Začátkem roku 2009 byla otevřena v rekonstruovaných prostorách Městská knihovna ve Zbýšově, která je plně automatizovaná. Má nové webové stránky: <http://knihovnazbysov.webnode.cz/> a vystavuje svůj on-line katalog včetně nových přírůstků na internetu.

Stávající prostory rozšířila v rámci budovy pobočka Městské knihovny Ivančice – Místní knihovna Ivančice-Řeznovice.

Mimo budovu obecního úřadu byla přestěhovaná Obecní knihovna Rozdrojovice. Získala samostatnou místnost a bezbariérový přístup.

Knihovna pod vodou – Městskou knihovnu v Tišnově zasáhla dne 18. 5. průtrž mračen a kroupy. Množství vody se dostalo zejména do oddělení pro dospělé čtenáře. Za pomoci tišnovských hasičů musely být v zasaženém prostoru rozebrány regály a bylo nutno knihy vyklidit a usušit.

Okres Břeclav

Do nových prostor v přízemí obecního úřadu byla přestěhována Obecní knihovna v Brodě nad Dyjí. Byla vybavena novými regály, výpůjčním pultem, byl zakoupen výpůjční systém Clavius. Knihovna nabízí 4 přístupová místa k internetu, čímž překračuje doporučený standard. Má vlastní webové stránky: <http://www.knihovnabrodnadyji.wz.cz/>.

Obecní knihovna Brod nad Dyjí

Okres Vyškov

Do lepších prostor se přestěhovala Obecní knihovna ve Zbýšově, proběhla aktualizace fondu a dohoda o spolupráci při nákupu knih.

Během roku probíhala jednání se zřizovatelem Městské knihovny ve Slavkově, která již dlouhodobě nevykazuje uspokojivé výsledky. V roce 2009 došlo ke snížení pracovního úvazku a ve spolupráci s Moravskou zemskou knihovnou v Brně se řešil další vývoj knihovny. Výsledkem čtených jednání se zřizovatelem a provozovatelem knihovny byla úprava provozní doby se zohledněním požadavku naplnit kritérium profesionální knihovny. Od ledna 2010 nastoupí nová paní knihovnice. V řešení jsou i webové stránky knihovny, která je organizační složkou příspěvkové organizace Zámek Slavkov-Austerlitz.

Okres Znojmo

Začátkem roku 2009 obnovila činnost Obecní knihovna v Tvořihrázi, která byla na konci roku 2008 přestěhována do zrekonstruovaných prostor tamního zámku. KF byl aktualizován a podpořen soubory VF.

Připojení k internetu

Ke konci roku 2009 bylo v JMK 11 nepřipojených knihoven ze čtyř regionů. Vyškov, Blansko a Boskovice mají všechny knihovny přes PIK již připojené.

Webové stránky knihoven

S pomocí hradeckého programu Šablona webu pro malé knihovny patří zejména neprofesionální knihovny Jihomoravského kraje mezi její nejfrekventovanější uživatele. Šablonu využívalo v České republice koncem roku 2009 již přes 800 knihoven, z toho tvořily poměrně značnou část knihovny Jihomoravského kraje, který se zařadil na jedno z předních míst ve využívání šablony. Zásahu na jejím rozšíření mají zejména metodikové pověřených knihoven, díky nim patřily tyto zdarma distribuované webové stránky mezi jednu z nejvýraznějších aktivit neprofesionálních knihoven v uplynulém roce. Více jak polovinu šablon využívá okres Brno-venkov. Je to především zásluhou regionálního oddělení knihovny, které propaguje používání šablony webu nejen na stránkách knihovny, ale prakticky pomáhá knihovnám s počátečními pracemi při práci se šablonou.

V roce 2009 získala Knihovna města Hradce Králové dotaci VISK3 na pořízení serveru pro vlastní provozování šablony, která byla dosud dostupná přes službu Webzdarma. Jedním z důsledků bude mírné zpoplatnění šablony, které však bude garantovat bezpečnost uložených dat.

Webové stránky vznikají i za pomoci jiných programů, např. Naše knihovna (<http://naseknihovna.cz/bityska/>) nebo službu Webnode (<http://knihovnazbysov.webnode.cz/>).

Webové stránky knihoven patří v současné době již neodmyslitelně mezi propagační a informační složku každé – i té nejmenší knihovny. Pokud se knihovně nedaří získat prostor na obecních stránkách, není nic jednoduššího, než si pořídit jako jednu z nabízených možností webovou šablonu. Přestože součástí hradeckého programu není on-line katalog, je možné jeho propojení pomocí externího odkazu.

Např. v okrese Brno-venkov využívá šablonu webu 54 knihoven (většinou vytvářejí webové stránky pracovnice knihoven Modřice a Kuřim), v okrese Břeclav používalo ke konci roku 2009 šablonu webu 33 knihoven.

Pozastavená činnost knihoven

V regionu Blansko byl snížen počet obsluhovaných knihoven o dlouhodobě nepracující knihovny. Jednalo se o knihovny v obcích: Kunčina Ves, Milonice, Louka, Ludíkov, Štěchov a Žerůtky. Dlouhodobě nebyl zájem ze strany vedení obcí. Obyvatelé řeší půjčování ve spádových knihovnách.

Během roku 2009 byla uzavřena pobočka profesionální knihovny města Rájec-Jestřebí v části Jestřebí, především z ekonomických důvodů.

Region Boskovice

V Letovicích došlo k uzavření poboček Slatinka k 28. 2. 2009 a Zboněk k 31. 3. 2009.

V okrese Brno-venkov od 1. 1. 2009 nepracuje knihovna Ivančice-Letkovice (pobočka Městské knihovny Ivančice).

Okres Znojmo

Bítov – připravuje se rekonstrukce a znovuotevření knihovny, nepracuje Kadov, Nový Šaldorf, Podhradí nad Dyjí (usilují o zrušení a vyškrtnutí z evidence), Starý Petřín. Důvodem uzavření je zpravidla špatné umístění a nedostatek vhodných prostor v obci.

Neevidované knihovny

Okres Znojmo

Kubšice – knihovna dočasně nepracuje, Petrovice – dosud nevyřízena dřívější žádost o evidenci, Podmolí – knihovna dočasně nepracuje, Rybníky – příslib evidence po zajištění nových prostor pro knihovnu, Šumice – knihovna dočasně nepracuje.

3.2 Ediční činnost

Již 5 pověřených knihoven zpracovává výsledky z činnosti veřejných knihoven v uplynulém roce. Městská knihovna Břeclav vydala materiál *Veřejné knihovny regionu Břeclavska v roce 2008*, Městská knihovna ve Znojmě vydala *Výsledky činnosti veřejných knihoven okresu Znojmo za rok 2008. Přehled činnosti veřejných knihoven regionu Vyškov v roce 2008* vydala Knihovna Karla Dvořáčka ve Vyškově, Městská knihovna Kuřim zpracovala *Výsledky činnosti knihoven okresu Brno-venkov v roce 2008*. Regionální oddělení Městské knihovny Boskovice zpracovalo *Zhodnocení činnosti knihoven regionu v roce 2008*.

Tyto materiály, které si pro interní potřebu zpracovávají pověřené knihovny, slouží nejen pro vyhodnocení činnosti knihovníkům, ale zejména jako informace zřizovatelům pro porovnání činnosti knihoven jednotlivých obcí.

Na webových stránkách pověřených knihoven provozují regionální oddělení informace pro knihovny, kde informují o novinkách, budují databázi obsluhovaných knihoven regionu včetně údajů o zřizovatelích, vyvěšují zprávy z porad a další informace.

3.3 Knihovní fondy

Oblast budování a využívání knihovních fondů patří stále mezi nejvýznamnější a nejvíce využívané regionální služby. Nákup knihovních fondů z prostředků obcí uskutečnilo stejně jako v předcházejícím roce celkem 5 pověřených knihoven, zpracování knihovního fondu proběhlo v 6 pověřených knihovnách. Budování výměnných fondů a jejich cirkulace prostřednictvím výměnných souborů, stejně tak jako revize a aktualizace knihovního fondu patřily jako každoročně k základním regionálním službám všech osmi pověřených knihoven.

Nákup knihovního fondu z prostředků obcí byl v JMK zabezpečován pro **185 knihoven**, tzn. o 2 méně než v uplynulém roce. Hromadné nákupy nové literatury jsou tradičním zdrojem množstevních slev (až 30 %), které umožňují knihovnám získat větší počet přírůstků do knihovních fondů. Zpracování knihovního fondu si v roce 2009 vyžádalo v regionech **254 knihoven**, což představuje oproti minulému roku pokles o 10 knihoven.

Význam budování výměnného fondu a jeho cirkulace prostřednictvím výměnných souborů potvrzuje počet knihoven, které tuto službu každým rokem využívají.

Cirkulace výměnných fondů v letech 2007, 2008 a 2009

	2007	2008	2009	+ / - (2008/2009)
Počet knihoven	582	578	589	+ 11
Počet expedovaných souborů	1 775	1 890	2 106	+ 216
Počet svazků v souborech	85 369	99 390	111 750	+ 12 360

V roce 2009 využilo cirkulaci v JMK o 11 knihoven více než v roce 2008 – celkem **589 knihoven**, vypůjčeno bylo o 216 souborů více – celkem **2 106 souborů**, v nichž bylo **111 750 svazků** (nárůst o 12 360 svazků).

Cirkulace výměnných fondů prostřednictvím souborů napomáhá aktualizaci fondů smluvních knihoven. Přírůstky do výměnných fondů byly pořízeny většinou z krajské dotace na regionální funkce, menší část představují dary. V roce 2009 byly výměnné fondy tímto způsobem doplněny o **177 svazků**. Skutečnost, že lze výměnné soubory expedovat do knihoven dopravou v rámci výkonu regionálních funkcí, zvyšuje zájem o tuto službu. Ne každá pověřená knihovna však disponuje možností vlastní dopravy. Bývá využívána kombinace veřejné dopravy, soukromých dopravců a služebního automobilu, např. v okrese Znojmo. Okres Brno-venkov distribuuje výměnné soubory vzhledem k rozsáhlosti regionu kombinací využití poštovních služeb a služebního auta zřizovatele.

3.4 Vzdělávání knihovníků

Jednou z prioritních oblastí, kterou pověřené knihovny v roce 2009 zabezpečovaly, bylo vzdělávání knihovníků včetně pořádání seminářů, porad a konferencí. Vzdělávací programy připravilo pro smluvní knihovny 7 pověřených knihoven (kromě Knihovny Jiřího Mahena v Brně, která tento typ činnosti nevykonává). Účast na vzdělávacích aktivitách projevilo **298 knihoven**, což představuje oproti loňskému roku nárůst o 36 knihoven.

Nejvyšší podíl na vzdělávání knihovníků v JMK měla tradičně MZK v Brně, která z pozice krajského centra vzdělávání připravila pro **140 knihoven** (stejný počet jako v roce 2008) odborné semináře, např. ve dnech 21. – 22. 4. ve spolupráci se Studijní a vědeckou knihovnou v Hradci Králové seminář Informační vzdělávání veřejných knihoven, v rámci projektu (podpora SKIP) Možnosti spolupráce veřejných knihoven a škol v 21. století se uskutečnil šestidenní kurz Pomoc veřejných knihoven s realizací průřezových témat a klíčových kompetencí, který se konal

ve spolupráci s Knihovnou Karla Dvořáčka ve Vyškově a čtyřdenní kurz Mediální výchova, který probíhal v Městské knihovně v Hodoníně. Kurzy reagovaly na současné změny ve školství a nastínily možnosti veřejných knihoven při jejich realizaci.

V rámci rozšíření služeb veřejných knihoven pro zdravotně znevýhodněné uživatele byl poprvé zařazen čtyřdenní kurz Komunikace sluchově postižených. Konaly se semináře pro pracovníky služeb (komunikace s uživateli, podpora čtení a čtenářství), specializované kurzy pro pracovníky na úseku zpracování informačních fondů (věcné zpracování, SW Clavius, hudebniny, pokračující dokumenty).

Již druhým rokem se konal Inovační knihovnický kurz, který je novinkou i v rámci vzdělávací činnosti českých knihoven. Byl připraven celorepublikový dvoudenní seminář na téma Biblioterapie v práci veřejných knihoven, který se konal v MZK a v KJM.

Konal se již 8. ročník dvoudenní konference pro ředitele škol, učitele a knihovníky Informační gramotnost – vědomosti a dovednosti pro život spojený s workshopem Informační technologie ve výuce aneb Moodle v síti škol a Výchova demokratického člověka. Jako každoročně se konal akreditovaný rekvalifikační knihovnický kurz.

Pokračovala spolupráce mezi knihovnami, nejen pomoc školním knihovnám, konal se již tradiční seminář o spolupráci knihoven paměťových institucí v MZA v Brně, který byl obsahově zaměřen na projekty Moravské zemské knihovny a ostatních paměťových institucí kraje.

Oddělení zajišťovalo kurzy ICT v počítačové učebně apod., celkem **37 vzdělávacích akcí** v rámci regionálních funkcí. Všechny tyto akce navštívilo z pověřených, základních i odborných knihoven celkem **799 účastníků** (o 10 méně než v loňském roce). **9 porad** (stejný počet jako v roce 2008), které MZK pořádala, navštívilo celkem **60 knihoven** (stejný počet jako v předcházejícím roce). Porady v MZK navštívilo **133 účastníků** (o 22 méně).

4. Hodnocení výkonu jednotlivých regionálních funkcí a plnění standardů regionálních funkcí

V roce 2009 vykonávalo regionální funkce stejně jako v předešlých letech v 7 okresech JMK 8 pověřených knihoven. Počet pověřených knihoven zůstal nezměněn.

Knihovna Jiřího Mahena v Brně zabezpečovala regionální činnosti pro okres Brno-město, jednalo se zejména o tvorbu, distribuci a cirkulaci výměnných souborů. Do krajského výkazu jsou zahrnuty i další regionální činnosti, které KJM v Brně ve svém výkazu uvedla. Jde o regionální služby související s odbornou činností v obsluhovaných knihovnách, pobočkách KJM: poradenská a konzultační činnost, porady, revize a aktualizace knihovního fondu a doprava.

Komentář k jednotlivým položkám Statistického výkazu výkonu regionálních funkcí za rok 2009 je zaměřen na práci knihoven JMK pověřených regionálními funkcemi.

Moravská zemská knihovna v Brně koordinovala plnění standardů RF, které jsou součástí Metodického pokynu Ministerstva kultury k zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven a jejich koordinaci na území České republiky. V rámci kraje spolupracovala s osmi pověřenými knihovnami. **Plnění RF v kraji zabezpečovalo v přepočteném stavu celkem 30,72 pracovníků.** V rámci regionálních funkcí jsou pověřenými knihovnami vykonávány následující činnosti:

- poradenská a konzultační činnost, metodické návštěvy, plány, rozborů
- statistika knihovnických činností
- vzdělávání knihovníků, semináře, porady
- tvorba výměnných knihovních fondů, jejich cirkulace a distribuce
- pomoc při revizi a aktualizaci knihovních fondů

- nákup a zpracování knihovních fondů pořízených z prostředků provozovatele (obce) a jejich distribuce
- servis automatizovaného knihovního systému.

Standardy představují soubor nároků na způsob a úroveň poskytování služeb, jimiž jsou regionální funkce naplňovány.

4.1 Počet pracovníků zajišťujících regionální funkce

Regionální služby v roce 2009 byly zajišťovány v pověřených knihovnách v přepočteném stavu **27,72 pracovními úvazky**; v MZK Brno 3,0 úvazky. Vzhledem k předcházejícímu roku se jedná o snížení o 0,34 (31,06 pracovního úvazku v roce 2008).

Pracovníci regionálních oddělení byli přijati do pracovního poměru k výkonu regionálních činností převážně na dobu určitou, v některých případech je řešeno dohodou (při malých úvazcích). Část úvazku vykonávali pracovníci, včetně některých vedoucích pracovníků (ředitelé, ekonomové), kteří se této činnosti věnovali vedle svojí další pracovní náplně, která nad regionálními funkcemi převažovala.

**Počet pracovníků zajišťujících výkon regionálních funkcí
(přepočtený stav)**

Region	pracovní úvazky		
	2009	2008	2007
Blansko	2,30	2,30	2,30
Boskovice	2,30	2,30	2,30
Brno-město	2,0	2,00	2,00
Brno-venkov	6,30	7,15	6,55
Břeclav	3,12	3,21	3,35
Hodonín	3,50	3,50	4,50
Vyškov	3,60	3,80	3,80
Znojmo	4,60	3,80	4,30
Celkem	27,72	28,06	29,10
MZK v Brně	3,0	3,00	3,00
Celkem	30,72	31,06	32,10

Většina pověřených knihoven pracovala i během začátku roku, v období finančního provizoria - do převedení krajské dotace na účty pověřených knihoven, se stávajícím počtem pracovníků. Zaslouhou vstřícnosti jednotlivých zřizovatelů nedošlo k propouštění pracovníků regionálních oddělení.

Pozornost regionálních oddělení se začátkem roku 2009 stejně jako v předešlých letech soustředila na činnosti nevyžadující časté výjezdy ke smluvním knihovnám, jako např. metodické návštěvy či revize a aktualizace fondů. Nákup výměnných fondů, metodické návštěvy, revize a aktualizace fondů se začaly pravidelně uskutečňovat koncem 1. čtvrtletí. Distribuce výměnných souborů probíhaly převážně ve spojení s metodickými návštěvami, případně po dohodě s jednotlivými knihovnami, které si mohly odvoz samy zajistit.

4.2 Počet obsluhovaných knihoven

V roce 2009 obsluhovala MZK v Brně a knihovny pověřené regionálními funkcemi 702 smluvních knihoven (694+8). Právo využívat regionální služby mají knihovny, které jsou v evidenci MK ČR a poskytují dle knihovního zákona veřejné knihovnické a informační služby. Pověřené knihovny proto věnovaly i v uplynulém roce při jednání s provozovateli knihoven této skutečnosti mimořádnou pozornost. Pozornost pověřených knihoven se soustředila na knihovny, které nejsou evidované nebo nemají uzavřenou smlouvu o poskytování regionálních služeb a nemohou tak využívat možností, které pověřené knihovny nabízejí, zejména možnost využívat výměnné fondy. Nově byla podepsána regionální smlouva v okrese Brno-venkov (Obecní knihovna Lesní Hluboké) a regionu Boskovice (Obecní knihovna Makov).

Pořadí regionálních činností podle zájmu knihoven

Pořadí	Regionální funkce	Počet obslužených knihoven	
		2009	2008
1.	Statistika	685	1. 688
2.	Doprava v rámci výkonu RF*	678	4. 552
3.	Poradenská a konzultační činnost	620	2. 629
4.	Cirkulace VF	589	3. 578
5.	Porady	349	5. 354
6.	Vzdělávání knihovníků, semináře	298	7. 262
7.	Zpracování KF z prostředků obcí	254	6. 264
8.	Nákup KF z prostředků obcí	185	8. 187
9.	Pomoc při revizi a aktualizaci KF	115	10. 98
10.	Servis výpočetní techniky	108	9. 101

4.3 Poradenská a konzultační činnost

Ve snaze o sjednocení a koordinaci výkonu regionálních služeb v JMK a k zajištění výkonu jednotlivých činností se v roce 2009 konalo pět porad ředitelů pověřených knihoven se zástupci KÚ JMK. Dvě porady se uskutečnily v MZK v Brně, jedna v Městské knihovně Znojmo a poslední prosincová v Městské knihovně Blansko. V červenci zajistila MZK výjezdní poradu do městské knihovny Pelhřimov z důvodu seznámení se systémem REKS, kde byl přítomen i ing. Šilha, zástupce firmy Lanisus. Již tradičně v listopadu se konala koordinační porada zřizovatelů profesionálních knihoven a vedoucích profesionálních knihoven JMK v MZK v Brně. Jedním bodem programu byla prezentace a vyhodnocení nejlépe pracujících neprofesionálních knihoven v jednotlivých regionech.

Na poradách kromě hlavního programu vystoupili pracovníci regionálních oddělení pověřených knihoven a informovali o regionálních činnostech, které poskytují smluvním knihovnám. Přínos regionálních služeb pro základní knihovny oceňují zejména zřizovatelé knihoven a pověřené knihovny, jejichž prostřednictvím jsou služby nabízeny i těm nejmenším knihovnám. Výkon regionálních funkcí podpořený dotačním programem JMK je knihovnami stále obecně hodnocen jako velmi pozitivní a to na základě jak kladných hodnocení samotných knihoven, tak jejich zřizovatelů, kteří jednotlivé regionální služby využívají a jejichž rozsah i kvalita se zásluhou včasné dotace JMK zvýšila kvantitativně i kvalitativně také v roce 2009.

Porad, které připravilo 8 pověřených knihoven a MZK v Brně, se zúčastnilo **349 knihoven** (o 87 více než v roce 2008).

Poradenská a konzultační činnost pověřených knihoven byla v roce 2009 třetí nejvíce využívanou službou, vyžádalo si ji **620 knihoven** (o 9 méně než v roce 2008).

Pověřené knihovny JMK uskutečnily spolu s MZK celkem **871 metodických návštěv**, což je o 213 návštěv více než v uplynulém roce. Z celkového počtu **1 820 poskytnutých konzultací (o 244 více než v předcházejícím roce)**, zabezpečila MZK v Brně touto činností 80 knihoven JMK (stejně jako v roce 2008) a poskytla celkem 170 konzultací (stejně jako v roce 2008).

Konzultace se týkaly nejčastěji výměnných fondů, automatizace knihovnických procesů, grantových možností, webových stránek, statistického výkaznictví, revize a aktualizace knihovnických fondů, knihovnické techniky, práce se čtenářem, vzdělávání, využívání internetu, PIK apod.

Tato regionální služba patří po statistice a dopravě mezi nejvíce využívané odborné činnosti ze strany základních knihoven. Zahrnuje poradenství ke všem problémům knihovnictví. Zájem o ni projevilo 620 knihoven ze 694 obsluhovaných; to je 89,3 % knihoven. Oproti loňskému počtu (629 knihoven) představuje toto číslo úbytek o 0,1 %.

Frekvence poradenské a konzultační činnosti podle regionů a počtu knihoven, kterým byla poskytnuta:

Brno-venkov (**147**), Vyškov (**89**), Znojmo (**86**), Hodonín (**78**), Blansko (**77**), Břeclav (**75**), Boskovice (**66**), KJM (**2**).

Pořadí regionů podle počtu udělených konzultací a metodických návštěv:

konzultace: Vyškov (**449**), Boskovice (**247**), Břeclav (**238**), Hodonín (**215**), Brno-venkov (**214**), Blansko (**154**), Znojmo (**131**), KJM (**2**).

Celkem bylo poskytnuto pověřenými knihovnami 1 650 konzultací.

Metodické návštěvy: Hodonín (**208**), Břeclav (**188**), Znojmo (**106**), Vyškov (**82**), Blansko (**101**), Brno-venkov (**77**), Boskovice (**100**), KJM (**2**).

Celkem bylo vykonáno pověřenými knihovnami 864 metodických návštěv, průměrně vychází na jednu obsluhovanou knihovnu 1,2 metodické návštěvy.

Náplň konzultací a metodických návštěv se týkala všech oblastí práce obslužených knihoven včetně ekonomicko právních otázek. Stejně jako v minulých letech byly konzultace a metodické návštěvy zaměřeny na statistické výkaznictví, automatizaci knihovnických činností včetně internetizace knihoven, výměnné fondy, aktualizaci a revizi knihovnických fondů, knihovnickou techniku, grantové programy MK ČR, prostorové a materiální podmínky knihoven včetně propagace jejich činnosti.

Pokles metodických návštěv oproti předcházejícímu roku zaznamenal pouze okres Znojmo (- 12) a KJM (- 2). V okrese Vyškov zůstal počet nezměněn. Ostatní pověřené knihovny zaznamenaly nárůst:

Hodonín: + 83

Boskovice: + 61

Brno-venkov: + 26

Blansko: + 24

Břeclav: + 12

Pokles zaznamenal proti minulému roku počet obslužených knihoven (- 9), pozitivním jevem je navýšení počtu metodických návštěv (+ 211) a počtu konzultací (+ 74).

Poradenská a konzultační činnost

Region	Počet obsluhovaných knihoven	Počet obsloužených knihoven	Počet konzultací	Počet metodických návštěv
Blansko	71	77	154	101
Boskovice	67	66	247	100
Brno-město	15	2	2	2
Brno-venkov	144	147	214	77
Břeclav	78	75	238	188
Hodonín	79	78	215	208
Vyškov	89	89	449	82
Znojmo	151	86	131	106
Celkem	694	620	1 650	854
MZK v Brně	8	80	170	7
Celkem	702	700	1 820	871

Moravská zemská knihovna v Brně vydává odborné periodikum – čtvrtletník Duha, které informuje o knihách a knihovnách z Moravy a je platformou pro informace o aktivitách a dění v knihovnách. V roce 2009 probíhala jednání a příprava na změnu ve vydávání časopisu a jeho převedení do elektronické podoby. V souvislosti s navrhovanými změnami byla zveřejněna anketa, která byla vyhodnocena v čísle 4.

Standard Poradenská a konzultační činnost, metodické návštěvy, plány, rozbor

Periodicita: Průběžně, metodická návštěva minimálně 1x ročně v každé obsluhované knihovně provozované obcí v kraji.

Standard RF byl v oblasti poskytovaných konzultací splněn (v roce 2009 celkem 1 820 konzultací, 2008 – celkem 1 736 konzultací, tj. nárůst o 84 konzultací). Oproti loňskému roku došlo k navýšení počtu metodických návštěv (+ 213), v JMK celkem 871 metodických návštěv, standard byl splněn (v roce 2008 celkem 658 metodických návštěv).

Rozbor činnosti – vyúčtování dotace RF za rok 2008, kterou obdržela MZK a pověřené knihovny, bylo doručeno včetně komentáře na Krajský úřad JMK v únoru 2009. Byla sestavena Výroční zpráva o hodnocení výkonu regionálních funkcí knihoven v Jihomoravském kraji v roce 2008, která byla zaslána Knihovnickému institutu Národní knihovny ČR a odboru kultury a památkové péče JMK. Byla zároveň vystavena na webových stránkách oddělení knihovnictví: <http://www.mzk.cz/region>.

Na základě ročních statistických výkazů byl zpracován analytický materiál Výsledky veřejných knihoven Jihomoravského kraje v roce 2008, který byl předán v písemné podobě všem ředitelům pověřených knihoven JMK, odboru kultury a památkové péče JMK a vystaven na webové stránce: http://www.mzk.cz/region/vysledky_cinnosti_VK2008.pdf.

4.4 Statistika knihovnických činností

Vykonávání této regionální služby patří mezi statistickou povinnost vyplývající ze zákona č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů. Cílem této činnosti je shromažďování, zpracování a zveřejňování statistických informací z činnosti regionálních oddělení pověřených knihoven. Tato činnost se bezprostředně na rozvoji regionálních činností nepodílí, poskytuje však potřebné informace pro jejich další rozvoj. Zahrnuje poradenství, kontrolu, urgenci a zpracování statistických výkazů a komentářů. Náročnější konzultace ke statistice jsou zahrnuty

v poradenské a konzultační činnosti. Zpracování statistiky je hlavní náplní činnosti regionálních oddělení pověřených knihoven a krajské knihovny v období od počátku ledna do poloviny února.

Ve Statistickém výkazu výkonu regionálních funkcí se liší počty obslužených knihoven (693) a počty zpracovaných statistických výkazů (699) – do výsledného počtu jsou zahrnuty i zpracované statistiky za jednotlivé pověřené knihovny a regionální sumáře. MZK v Brně zpracovala 8 výkazů (výkaz RF za MZK, pověřené knihovny a celokrajský sumář, dále Roční výkaz o knihovně za MZK v Brně, sumář za knihovny pověřené výkonem regionálních funkcí, sumář za profesionální knihovny, neprofesionální knihovny a celkový sumář všech knihoven).

Již pátým rokem je využíván v MZK a v pověřených knihovnách statistický program STAT-Excel, který výrazně usnadňuje a zjednodušuje zpracování statistických výkazů a zejména následné vyhodnocování statistických ukazatelů včetně standardu VKIS. Ačkoli je určen především pro vkládání a vyhodnocování údajů, které shromažďuje NIPOS (Roční výkaz o knihovně KULT (MK) 12-01), jsou součástí tabulek i údaje z regionálních činností (výměnné fondy, semináře, porady, konzultace). Je tak možno využívat program i pro zjišťování informací týkajících se regionálních činností pověřených knihoven.

Standard Statistika knihovnických činností

Periodicita: 1x ročně výkazy, průběžně využití

Standard statistika knihovnických činností byl v rámci kraje i jednotlivých okresů (regionů) splněn, údaje jsou celoročně využívány při analýzách a řešení dílčích problémů v knihovnách.

4.5 Vzdělávání knihovníků, semináře

Vzdělávání knihovníků a semináře patří mezi regionální službu, o kterou bývá již tradičně mezi knihovníky velký zájem. Vzdělávací aktivity, které připravily pověřené knihovny v roce 2009, navštívilo celkem 298 knihoven ze 694, tedy **42,9 %**. V porovnání s předchozím rokem představuje **nárůst o 5,5 %**. Počet obslužených knihoven se zvýšil o 36 – **celkem 298** (2008 – 262 obslužených knihoven), počet vzdělávacích akcí o 46 – **celkem 102** (2008 – 56 akcí).

Regiony podle počtu zúčastněných (obslužených) knihoven:

2009: Hodonín (**54**), Znojmo (**53**), Vyškov (**48**), Boskovice (**42**), Brno-venkov (**36**), Blansko (**35**), Břeclav (**30**),

Pro srovnání rok 2008: Znojmo (59), Vyškov (47), Boskovice (45), Brno-venkov (40), Břeclav (29), Blansko (21), Hodonín (21).

Městská knihovna Kuřim připravila pro knihovníky exkurzi do Památníku písemnictví v Rajhradě, v září uskutečnila seminář v Městské knihovně v Pelhřimově zaměřený na REKS. Následně 20 obcí projevilo zájem tento systém využívat.

Řada knihoven pověřených regionálními službami spojuje stejně jako v předcházejícím roce vzdělávací akce s poradami pracovníků profesionálních nebo neprofesionálních knihoven do jednoho dne či několika spádových míst regionu (např. Břeclav). Důvodem je zejména:

- minimalizovat uzavření především profesionálních knihoven s jedním pracovníkem
- předcházet problémům s uvolňováním knihovníků jejich zřizovateli
- možnost volby místa a termínu vzdělávací akce dle potřeby či zájmu účastníků
- aktivnější práce v menším kolektivu účastníků
- seznámení se s pracovním prostředím a činností jiné knihovny regionu.

Městská knihovna Břeclav připravila jako každoročně Plán porad a vzdělávání na rok 2009, který vystavila na webové stránky regionálního oddělení. Připravila celkem 6 vzdělávacích akcí. Nepodařilo se navýšit počet účastníků z řad neprofesionálních knihovníků. Vzdělávací semináře

byly připraveny ve spolupráci s Mgr. Andreou Baumanovou: rozvoj kreativity, emoční inteligence, management změny, zdravotnická příprava knihovníků.

Programy vzdělávacích aktivit pověřených knihoven se zaměřily zejména na práci se čtenářem, základy katalogizačních pravidel v návaznosti na knihovnický systém, internetové vyhledávače a jejich využití v knihovnách. Uskutečnily se základní knihovnické kurzy a základní kurzy počítačové gramotnosti.

Mezi úspěšné akce roku 2009 se zařadil jako každoročně akreditovaný Rekvalifikační knihovnický kurz v MZK v Brně v délce trvání 160 vyučovacích hodin, který absolvovalo celkem 25 účastníků. Konal se seminář Čtení v praxi, ve spolupráci s KJM seminář Techniky a strategie zvyšování paměti, Komunikační a marketingové dovednosti, také ve spolupráci s KJM. třídní Inovační knihovnický kurz, který navštívilo 20 účastníků apod.

Mírný pokles vzdělávacích akcí zaznamenal okres Blansko (z 18 akcí v roce 2008 na 13 akcí v roce 2009), Boskovice (ze 4 akcí v roce 2008 na 3 akce v roce 2009), Břeclav (z 6 akcí v roce 2008 na 5 akcí v roce 2009), navýšení zaznamenala KKD ve Vyškově (ze 6 akcí v roce 2008 na 46 akcí v roce 2009), okres Znojmo (z 18 akcí v roce 2008 na 29 akcí v roce 2009) a okres Hodonín (ze 2 akcí v roce 2008 na 4 akce v roce 2009), stejný počet vzdělávacích akcí vykazuje jako v předcházejícím roce okres Brno-venkov (2). Nárůst počtu obslužených knihoven zaznamenal okres Hodonín (z 21 v roce 2008 na 54 v roce 2009) a region Blansko (z 21 v roce 2008 na 35 v roce 2009). Navýšení zaznamenal počet všech účastníků vzdělávacích akcí: nejvíce v regionu Hodonín (z 48 v roce 2008 na 103 v roce 2009), region Blansko (z 41 v roce 2008 na 65 v roce 2009), Vyškov (z 52 v roce 2008 na 84 v roce 2009), Znojmo (ze 114 v roce 2008 na 143 v roce 2009), Boskovice (z 55 v roce 2008 na 67 v roce 2009), Břeclav (ze 151 v roce 2008 na 158 v roce 2009), mírný pokles zaznamenal pouze okres Brno-venkov (ze 74 v roce 2008 na 72 v roce 2009). Navýšil se rovněž počet všech vyučovacích hodin: nejvíce v okrese Vyškov (z 24 na 70, tj. + 46 hodin), Blansko (z 66 na 95, tj. + 29 hodin), Hodonín (z 9 na 34, tj. + 25 hodin), Znojmo (z 54 na 73, tj. + 19 hodin), Boskovice (z 15 na 22, tj. + 7 hodin), Brno-venkov (z 6 na 8, tj. + 2 hodiny). Snížení zaznamenal okres Břeclav (z 20 na 15 hodin v roce 2009.)

V celkovém součtu všech pověřených knihoven byl zaznamenán za rok 2009 oproti roku 2008 nárůst všech vyučovacích hodin (ze 194 v roce 2008 na 317 v roce 2009) i počet hodin v rámci RF (ze 142 na 260), zvýšil se také počet všech účastníků vzdělávacích akcí u pověřených knihoven (z 535 na 692), stejně jako účastníků akcí v rámci RF (z 493 na 681).

Nárůst ve všech sledovaných parametrech zaznamenala Moravská zemská knihovna v Brně.

Vzdělávání knihovníků, semináře

Region	Počet obsluž. knihoven		Počet všech vzdělávacích akcí		Počet v rámci RF		Počet všech účastníků		Počet účastníků v rámci RF		Počet všech vyučovacích hodin		Počet hodin v rámci RF	
	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008
Blansko	35	21	13	18	6	3	65	41	54	28	95	66	38	14
Boskovice	42	45	3	4	3	4	67	55	67	55	22	15	22	15
Brno-město														
Brno-venkov	36	40	2	2	2	2	72	74	72	74	8	6	8	6
Břeclav	30	29	5	6	5	6	72	151	158	145	15	20	15	20
Hodonín	54	21	4	2	4	2	103	48	103	25	34	9	34	9
Vyškov	48	47	46	6	46	6	84	52	84	52	70	24	70	24
Znojmo	53	59	29	18	29	18	143	114	143	114	73	54	73	54
Celkem	298	262	102	56	95	41	692	535	681	493	317	194	260	142
MZK	140	140	37	37	22	24	799	809	655	672	573	672	433	472
Celkem	438	402	139	93	117	65	1491	1344	1336	1165	890	866	693	614

Srovnání celkových výsledků z let 2008 a 2009

Celkem JMK	Počet obsluž. knihoven	Počet všech vzdělávacích akcí	Počet v rámci RF	Počet všech účastníků	Počet účastníků v rámci RF	Počet všech vyučovacích hodin	Počet hodin v rámci RF
2008	402	93	65	1344	1165	866	614
2009	438	139	117	1491	1336	890	693
Rozdíl	+ 36	+ 46	+ 52	+ 147	+ 171	+ 24	+ 79

Při celkové bilanci došlo ke zlepšení všech ukazatelů

Standard Vzdělávání knihovníků, semináře, porady

Periodicita: 4x ročně porada ředitelů/pracovníků pověřených knihoven, 2x ročně porady knihovníků profesionálních obsluhovaných knihoven. Další vzdělávací akce (semináře, školení aj.) zajišťující nabídku odborného vzdělávání v rozsahu 30 hodin všem knihovníkům profesionálních a v rozsahu 8 hodin všem knihovníkům neprofesionálních knihoven v kraji.

V Jihomoravském kraji se konaly v roce 2009 celkem čtyři porady ředitelů pověřených knihoven, kromě toho byla jedna porada výjezdní do Městské knihovny v Pelhřimově a tři porady pracovníků regionálních oddělení. Standard dvou porad pro profesionální knihovníky byl splněn v každé pověřené knihovně. Pověřené knihovny nesledují počty hodin vzdělávání knihovníků svých profesionálních knihoven, ale většinou je standard naplněn. V případě neprofesionálních knihoven se nedaří standard naplňovat již dlouhodobě, a to zejména z důvodu obtížného uvolňování pracovníků z jejich hlavního pracovního procesu.

4.6 Porady

Porady patří mezi důležité regionální činnosti, neboť napomáhají koordinaci a přispívají ke kvalitativnímu rozvoji RF. Porad pověřených knihoven se zúčastnilo celkem **349 knihoven**, což představuje **50,2 %** z celkového počtu 694 obsluhovaných knihoven a oproti roku 2008 se jedná o snížení o 5 knihoven.

Na poradách byly projednávány aktuální otázky profesionálních a neprofesionálních knihoven, standard VKIS, výsledky činnosti knihoven za rok 2008, PIK, statistika, revize a aktualizace výměnných fondů, granty a aktuální informace z oblasti knihovnictví, zhodnocení poskytovaných regionálních služeb za uplynulé období či vzdělávání knihovníků.

Porady jsou pravidelně pozitivně hodnoceny jako významná možnost výměny zkušeností a odborných znalostí mezi knihovníky. Vítaná je vždy účast představitelů samosprávy, s nimiž je možno konzultovat jednotlivé problémy a naopak je informovat o činnosti knihoven.

Obdobně jako vzdělávací akce jsou porady často soustředovány do 2-3 spádových obcí regionu a uskutečňovány jako jednodenní společně se vzdělávacími programy – viz Vzdělávání knihovníků, semináře.

Porady

Region	Počet obslužených knihoven	Počet akcí		Počet účastníků			
		2009	2008	2009	2008		
	Obsluh.	2009	2008	2009	2008	2009	2008
Blansko	71	10	10	3	3	34	37
Boskovice	67	10	9	2	2	31	18
Brno-město	15	15	15	2	2	28	31
Brno-venkov	144	141	182	14	15	257	253
Břeclav	78	60	59	7	7	143	139
Hodonín	79	57	52	2	2	86	55
Vyškov	89	6	6	2	2	12	15
Znojmo	151	50	21	5	5	143	47
Celkem		349	354	37	38	734	595
MZK v Brně		60	60	9	9	133	155
Celkem	702	409	414		47	867	750

4.7 Pomoc při revizi a aktualizaci knihovního fondu

Tato odborně a časově náročná regionální služba zaujímá podle počtu obslužených knihoven 9. místo mezi regionálními funkcemi. Je knihovnám zajišťována následujícími způsoby:

- a) provedením úplné revize knihovního fondu včetně aktualizace a potřebné administrativy (vyplnění Protokolu o provedení revize knihovního fondu a Zdůvodnění zjištěného rozdílu při revizi),
- b) praktickou pomocí knihovníkovi při zahájení a ukončení revize,
- c) metodickou pomocí či průběžnými konzultacemi.

Snahou při zajišťování této služby je její maximálně efektivní vykonávání, což může být dosaženo pouze při tzv. automatizované revizi, tedy v knihovnách, které mají zakoupen revizní modul. Nejvíce se tento způsob revizí uplatňuje v okrese Břeclav, kde je automatizováno 75,6 % všech obsluhovaných knihoven, z toho důvodu zakoupila pověřená knihovna druhý bezdrátový scanner.

Výjezdy do knihoven na provedení úplných revizí včetně aktualizací se realizovaly tak jako v předcházejícím roce až po obdržení dotace na RF.

Revizí a aktualizací knihovních fondů bylo obsluženo ve sledovaném období **115 knihoven** (v roce 2008 o 17 knihoven méně). Revizními pracemi v **89 knihovnách** (o 17 více) prošlo 370 009 k.j., což představuje nárůst o 89 895 k.j. oproti minulému roku. V jedné z 89 knihoven bylo **zrevidováno v průměru 4 157,4 k.j.** (v roce 2008 průměrně 3 890,4 k.j.).

Nárůst revizní činnosti zaznamenaly všechny pověřené knihovny v různé míře, největší nárůst počtu revidovaných svazků byl v okrese **Vyškov (+ 29 267 k.j.)**, **Blansko (+ 20 856 k.j.)**, **Brno-venkov (+ 17 485 k.j.)** a **Břeclav (+ 13 418 k.j.)**. Mnohá regionální oddělení nečekají na vyzvání zřizovatelů k revizi a samy iniciují vykonání revize v knihovnách, kterým uběhla pětiletá lhůta.

Součástí revizí jsou aktualizace knihovních fondů, které provádějí většinou pracovníci regionálních oddělení.

Počet revidovaných knihoven se zvýšil ve všech okresech vyjma Blanska, kde zůstal stejný počet. Mírné snížení zaznamenal okres Brno-město (snížení ze dvou na jednu knihovnu) a okres Znojmo (snížení z 16 na 14 obslužených knihoven). V okrese Brno-venkov probíhá revize a aktualizace fondů přes jednotlivá střediska (Modřice – 12 013 sv., Kuřim – 33 364 sv., Židlochovice – 8 534 sv. a Oslavany – 3 938 sv.).

MZK v Brně tuto regionální službu přenesla na pověřené knihovny. Zabezpečuje ji v rámci poradenské a konzultační činnosti.

Revize a aktualizace knihovního fondu

Region	Počet obslužených knihoven	Počet revidovaných knihoven	Počet revidovaných KJ	Průměrný počet revidovaných KJ v 1 knihovně
Blansko	9	4	49 945	12 486,25
Boskovice	16	15	27 045	1 803
Brno-město	1	1	7 119	7 119
Brno-venkov	25	20	57 849	2 892,45
Břeclav	23	10	71 715	7 171,5
Hodonín	15	15	66 397	4 426,46
Vyškov	12	12	56 501	4 708,41
Znojmo	14	12	33 438	2 786,5
Celkem	115	89	370 009	4 157,40

Standard Pomoc při revizi a aktualizaci knihovních fondů

Okruh příjemců: Neprofesionální knihovny a knihovny s pracovním úvazkem nejvýše 1,0 v kraji
Periodicita: 1x za pět let - na vyžádání.

Počet revidovaných knihoven není v jednotlivých regionech každý rok stejný. Určujícím hlediskem je pětiletá lhůta stanovená prováděcí vyhláškou ke knihovnímu zákonu č. 88/2002 Sb. Z toho důvodu je v některých letech množství revidovaných knihoven vyšší a v jiných nižší.

Určující je plán revizí, který si vytváří regionální oddělení pověřených knihoven. Tento plán revizí byl v jednotlivých pověřených knihovnách splněn.

4.8 Nákup knihovního fondu z prostředků obcí

Podle zájmu smluvních knihoven se tato regionální služba umístila na 8. místě mezi regionálními funkcemi. Nákupem knihovního fondu, který si finančně dotují zřizovatelé knihoven, bylo obsluženo **185** knihoven, to je **26,6 %** z počtu obsluhovaných knihoven, což je pouze nepatrně méně než v minulém roce (26,7 %). Jednalo se o nákup knih do kmenového fondu knihoven financovaných obcí. Tuto regionální službu vykonávaly s výjimkou Blanska, Boskovic a Břeclavi všechny pověřené knihovny. Na nákup KF z prostředků obcí pro KJM v Brně přispělo 5 městských částí (Ořešín, Chrlice, Maloměřice, Žebětín a Ivanovice), celkem se jednalo o 274 svazků (nárůst o 96 svazků).

K nárůstu počtu obsluhovaných knihoven došlo v okrese Vyškov (+ 2 knihovny), Znojmo (+ 2 knihovny) a Brno-venkov (+ 1 knihovna), snížení zaznamenal okres Brno-venkov (- 5 knihoven) a okres Hodonín (- 2 knihovny). Celkový počet nakoupených knihovních jednotek se snížil pouze nepatrně (- 126 k.j.).

MZK tuto službu smluvně přenesla na pověřené knihovny. Oproti loňskému roku došlo ke snížení obslužených knihoven o 1,0 %.

Nákup knihovního fondu z prostředků obcí

Region	Počet obsluhovaných knihoven	Počet obslužených knihoven	Počet KJ	% obslužených knihoven z obsluhovaných
Blansko	0	0	0	0
Boskovice	0	0	0	0
Brno-město	15	5	274	33,3
Brno-venkov	144	59	5 924	40,9
Břeclav	0	0	0	0
Hodonín	79	57	5 158	72,1
Vyškov	89	60	2 801	67,4
Znojmo	151	4	89	2,6
Celkem, %	694	185	14 246	26,6

4.9 Zpracování knihovního fondu z prostředků obcí

Požadavky na tuto regionální službu ze strany smluvních knihoven ji řadí na 7. místo mezi regionálními funkcemi. V roce 2009 byla poskytována **254 knihovnám** (o 10 méně než v roce 2008) z počtu 694 obsluhovaných knihoven; to je **36,5 %** smluvních knihoven.

Zpracování knihovního fondu zabezpečovalo v roce 2009 celkem 6 pověřených knihoven (kromě Blanska a Břeclavi). Oproti loňskému roku se snížilo procento obslužených knihoven z počtu obsluhovaných v celokrajském měřítku o 1,2 %.

Zpracování knihovního fondu z prostředků obcí

Region	Počet obsluhovaných knihoven	Počet obslužených knihoven	Počet zpracovaných KJ	% obslužených knihoven z obsluhovaných
Blansko	71	0	0	0
Boskovice	67	1	169	1,4
Brno-město	15	5	274	33,3
Brno-venkov	144	92	8 288	63,8
Břeclav	78	0	0	0
Hodonín	79	58	5 159	73,4
Vyškov	89	60	2 801	67,4
Znojmo	151	38	2 477	25,1
Celkem,%	694	254	19 168	36,5

Oproti loňskému roku došlo ke snížení počtu obslužených knihoven o 10 (2008 – 264 obslužených knihoven) a také ke snížení počtu zpracovaných k.j. o 571.

Standard Nákup a zpracování knihovních fondů pořízených z prostředků provozovatele (obce) a jejich distribuce

Základní parametry:

průměrná velikost obce (počet obyvatel): 500

průměrný počet zpracovaných svazků ročně: 30

úvazek (na 1 knihovnu): 0,01.

Jiná měřítka: Minimální příspěvek provozovatele (obce) činí 10,- Kč na 1 obyvatele.

Tento standard je plněn dle požadavků obecních úřadů a jednotlivých knihoven. Většina knihoven si zajišťuje nákup a zpracování KF sama. Na nákup knih do svých kmenových fondů přispívají v Jihomoravském kraji obecní úřady v okresech Hodonín, Brno-venkov, Brno-město, Vyškov a Znojmo. Je úkolem regionálních oddělení pověřených knihoven usilovat o zvýšení počtu obcí, které přispívají na nákup a zpracování KF, což přispívá ke zvýšení úrovně zpracovaných fondů a zásluhou množstevních slev je umožněn nákup většího množství knih do obecních knihoven.

4.10 Výměnný fond

Kromě klasických knižních dokumentů jsou do výměnných fondů podle zájmu knihoven pořizována i periodika a CD-ROM. Ke konci roku 2009 bylo ve výměnném fondu osmi pověřených knihoven zaevidováno 172 662 k.j. Přírůstek výměnného fondu k 31. 12. 2009 byl **20 707 k.j.** (v roce 2008 - 19 748 k.j.).

Největší přírůstek vykázala do výměnného fondu MěK Kuřim (**4 254 sv.**), MěK Znojmo (**3 020 sv.**), MěK Břeclav (**2 823 sv.**), MěK Hodonín (**2 736 sv.**), KJM (**2 471 sv.**), KKD Vyškov (**2 110 sv.**), MěK Boskovice (**1 898 sv.**) a MěK Blansko (**1 224 sv.**).

Pořadí regionů podle velikosti přírůstku VF v 1 knihovně

Pořadí	Region	Přírůstek VF na 1 knihovnu
1.	Brno-město	164,7
2.	Břeclav	36,1
3.	Hodonín	34,6
4.	Brno-venkov	29,5
5.	Boskovice	28,3
6.	Vyškov	23,7
7.	Znojmo	20
8.	Blansko	17,2

Výměnné fondy

Region	Počet obsluhovaných knihoven	Počet obslužených knihoven VF		% obslužených knihoven z počtu obsluhovaných	
		2009	2008	2009	2008
Blansko	71	58	57	81,6	74,0
Boskovice	67	65	62	97,0	92,5
Brno-město	15	15	15	100,0	100,0
Brno-venkov	144	105	122	72,9	85,3
Břeclav	78	78	69	100,0	88,4
Hodonín	79	76	76	96,2	95
Vyškov	89	89	88	100,0	98,8
Znojmo	151	103	89	68,2	58,9
Celkem, %	694	589	578	84,8	82,9

4.11 Cirkulace výměnných souborů

O soubory z výměnných fondů budovaných 8 knihovnami pověřenými regionálními funkcemi požádalo **589** knihoven ze 694 obsluhovaných; to je **84,8 %**. Oproti loňskému roku došlo ke zvýšení počtu obslužených knihoven o 11 knihoven.

Pořadí regionů podle počtu základních knihoven, které požádaly o cirkulaci výměnných fondů: Kuřim (**105**), Znojmo (**103**), Vyškov (**89**), Hodonín (**76**), Břeclav (**78**), Blansko (**58**), Boskovice (**65**), KJM (**15**).

Knihovny si zapůjčily **2 106 souborů**, tedy **o 216 souborů více** než v uplynulém roce. Do souborů bylo zařazeno **111 750 svazků**, tedy o 12 360 více než v roce 2008. Každá z 589 obslužených knihoven si odebrala v průměru 3,5 souborů (v roce 2008 v průměru 3,2 souborů). Do jednoho souboru bylo zařazeno v průměru 53,0 svazků (v roce 2008 průměrně 52,5 svazků).

Nejvíce souborů vyexpedovala do základních knihoven MěK Kuřim (**442**), Hodonín (**399**), MěK Boskovice (**272**), MěK Znojmo (221), KJM (220), KKD Vyškov (**215**), MěK Blansko (205) a MěK Břeclav (**132**).

V průměru zařadily knihovny do jednoho souboru: MěK Břeclav (**147,4 sv.**), MěK Znojmo (**72,4 sv.**), MěK Boskovice (**42,8 sv.**), MěK Blansko (**49,8 sv.**), MěK Brno-venkov (**58,7 sv.**) MěK Hodonín (**41,8 sv.**), KKD Vyškov (**33,1 sv.**), KJM (**20,9 sv.**).

Jedné obslužené knihovně bylo průměrně poskytnuto: KJM (**306,7 sv.**), Břeclav (**249,5 sv.**), Brno-venkov (**247,1 sv.**), Hodonín (**219,9 sv.**), Boskovice (**179,4 sv.**), Blansko (**176,0 sv.**), Znojmo (**155,4 sv.**) a Vyškov (**80,1 sv.**).

Některé z pověřených knihoven umožňují smluvním knihovnám objednávat a kontrolovat obsah výměnných souborů prostřednictvím on-line katalogu (např. KKD Vyškov, MěK Břeclav, MěK Blansko). Výměna souborů není vázána na časové období, je umožněna i průběžná cirkulace. Některé pověřené knihovny mají stanovena pravidla pro půjčování výměnných souborů v podobě výpůjčních řádů pro výměnné fondy (KKD Vyškov).

Cirkulace výměnných fondů je 4. nejvíce využívanou regionální funkcí (využívá ji 589 knihoven). MZK v Brně přenesla tuto službu smluvně na pověřené knihovny.

Výměnné fondy

Region	Stav VF		Přírůstek VF	
	2009	2008	2009	2008
Blansko	15 649	14 426	1 230	1 496
Boskovice	11 884	9 821	2 063	2 099
Brno-město	23 610	22 466	2 471	1 880
Brno-venkov	40 213	36 004	4 254	4 406
Břeclav	24 594	21 781	2 823	2 565
Hodonín	20 576	17 840	2 736	2 698
Vyškov	11 476	9 366	2 110	1 950
Znojmo	24 660	21 654	3 020	2 654
Celkem, %	172 662	153 358	20 707	19 748

Region	Počet expedovaných souborů		Počet svazků v souborech		Průměrný počet svazků/1 soubor	
	2009	2008	2009	2008	2009	2008
Blansko	205	184	10 212	9 272	49,8	50,3
Boskovice	272	203	11 663	9 616	42,8	47,3
Brno-město	220	213	4 601	3 707	20,9	17,4
Brno-venkov	442	423	25 950	24 393	58,7	57,6
Břeclav	132	122	19 463	18 727	147,4	153,5
Hodonín	399	364	16 716	14 611	41,8	40,1
Vyškov	215	195	7 135	6 064	33,1	31,0
Znojmo	221	186	16 010	13 000	72,4	69,8
Celkem, %	2 106	1 890	111 750	99 390	53,0	52,5

Standard Tvorba výměnných knihovních fondů, jejich cirkulace a distribuce

Periodicita: Minimálně 2x ročně 1 soubor s minimálně 30 svazky

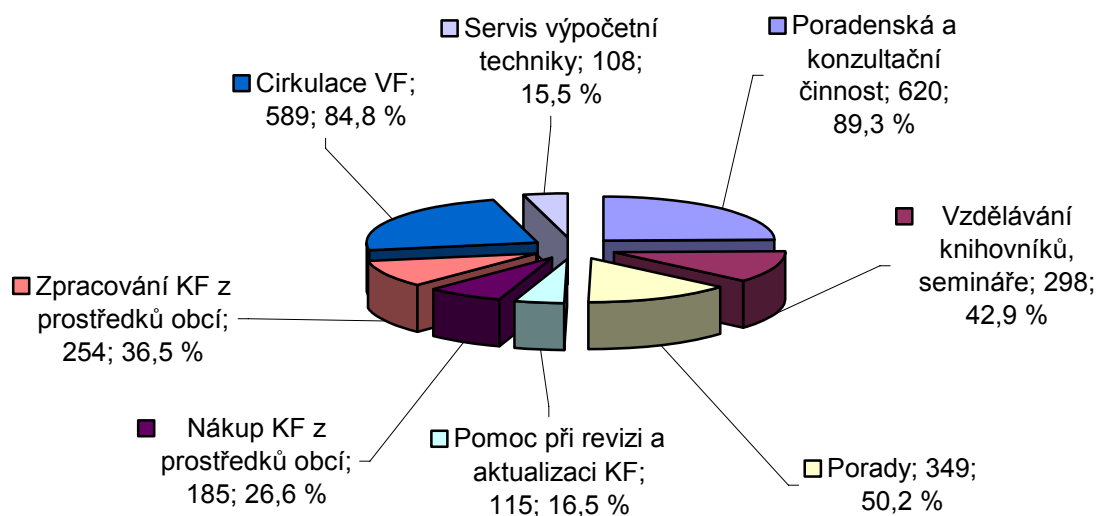
Jiná měřítka: Minimální roční přírůstek výměnného fondu 1 500 v 1 PK, která obsluhuje 80 knihoven.

V celokrajském měřítku i v rámci jednotlivých okresů a regionů byl tento standard splněn. Největší nárůst svazků poskytnutých v souborech zaznamenala Znojmo (+ 3 010), Městská knihovna Hodonín (+ 2 105), Městská knihovna Boskovice (2 047).

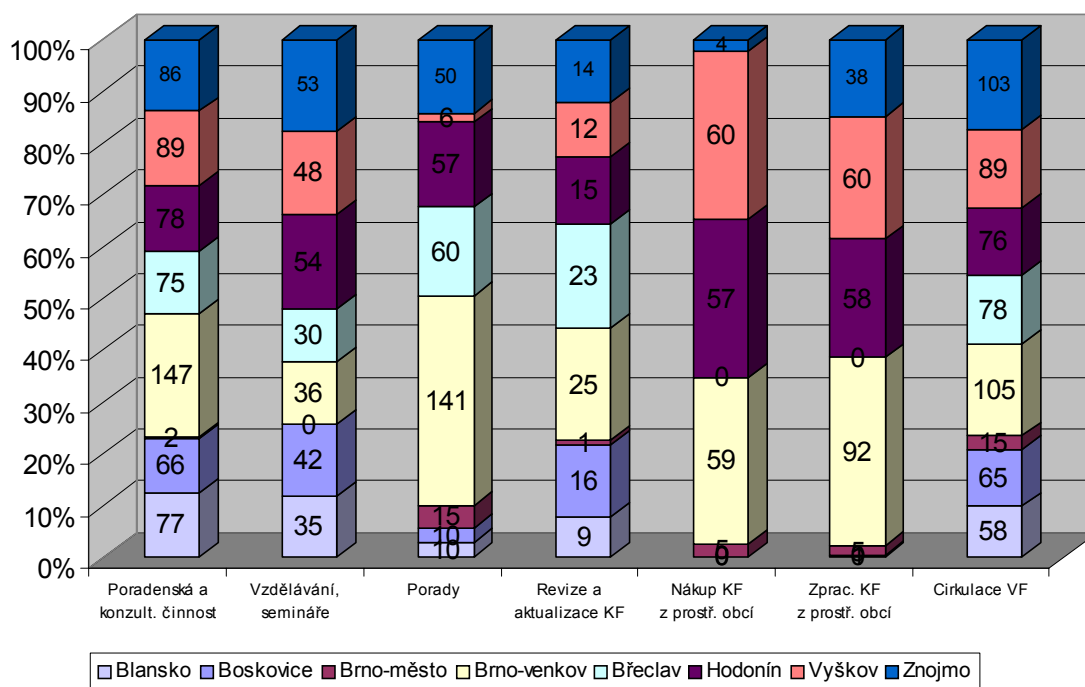
Frekvence jednotlivých regionálních funkcí, porovnání dle počtu obslužených knihoven

Region	Počet obsluh. knihoven	Počet knihoven obslužených regionálními funkcemi						
		Poradenská a konzult. činnost	Vzdělávání, semináře	Porady	Revize a akt. KF	Nákup KF z prostř. obcí	Zprac. KF z prostř. obcí	Cirkulace VF - soubory
Blansko	71	77	35	10	9	0	0	58
Boskovice	67	66	42	10	16	0	1	65
Brno-město	15	2	0	15	1	5	5	15
Brno-venkov	144	147	36	141	25	59	92	105
Břeclav	78	75	30	60	23	0	0	78
Hodonín	79	78	54	57	15	57	58	76
Vyškov	89	89	48	6	12	60	60	89
Znojmo	151	86	53	50	14	4	38	103
Celkem	694	620	298	349	115	185	254	589

Využití regionálních služeb pověřenými knihovnami - počet obslužených knihoven (počty, %)

Frekvence využití regionálních funkcí obsluženými knihovnami

4.12 Servis výpočetní techniky

Tuto regionální funkci nevykonávají všechny pověřené knihovny. V závislosti na stoupajícím počtu knihoven vybavených PC se zvyšuje i využití této služby. Podle definice uvedené ve Statistickém výkazu výkonu regionálních funkcí pro rok 2009 patří do této služby:

„jen ty zásahy, které představují servisní práce na SW, AKS a dalších programech, např. instalace a údržba knihovnických a jiných programů, generování a aktualizace souborných katalogů, servis programu pro evidenci a cirkulaci výměnného fondu, konfigurace systémů, upgrade na aktuální verze atd. Jedná se o zásahy prováděné servisními pracovníky nebo správci sítí. Tyto činnosti hradí PK nebo KK. Nezapočítávají se metodické aktivity, např. ukládání dat, export, zaškolování knihovníka, zálohování dat, výměna toneru apod.“

V roce 2009 byla tato služba podle komentářů pověřených knihoven zaměřena na export a import aktuálních záznamů do počítače při předávání nově zakoupených a zpracovaných knih knihovnám, které mají stejný automatizovaný knihovnický systém, provádění upgrade, opravy automatizovaných knihovnických systémů, odstraňování menších závad na hardware, nastavení SW, školicí a poradenskou činnost. Dále pomoc při zavádění automatizovaných systémů do knihoven (AS Clavius), nastavení systému pro případné přispívání do souborného katalogu, stahování záznamů pomocí ISHARE apod. Pracovnice regionálních oddělení poskytovaly knihovnám především úpravy a nastavení, odstranění drobnějších závad, export a import dat souborů VF, prováděly školicí a poradenskou činnost v otázkách AKS a ICT.

V okrese Vyškov je možné u knihoven pracujících ve stejném AKS jako pověřená knihovna (ARL) poskytovat vzdálenou správu (12 knihoven), dvěma knihovnám, které pracují v systému RL jsou data předávána na disketách při rozvozu knih nebo se posílají přes internet. 4 knihovny v okrese používají systém Clavius, kde je pomoc pověřené knihovny omezená.

Knihovna v Kuřimi uzavřela servisní smlouvu s technikem pověřeným firmou Lanius. Smlouva byla uzavřena pro 20 knihoven s profesionálními pracovníky a pro 20 obecních knihoven. Vzhledem ke skutečnosti, že se každoročně zvyšuje počet knihoven s licenci na AKS, bude muset knihovna do budoucna přehodnotit způsob zajišťování této služby.

Servis výpočetní techniky byl zprostředkován **108** smluvním knihovnám (o 7 více než v loňském roce), to je **15,5 %** z počtu obsluhovaných knihoven (694). Patří mezi jednu z nejméně využívaných regionálních služeb, která však významně napomáhá zkvalitňovat činnost regionálních oddělení pověřených knihoven.

4.13 Doprava v rámci regionálních funkcí

Služebního vozidla knihovny, zřizovatele, soukromého dopravce či sdruženého vozového parku kulturních zařízení zřizovatele, referentského vozidla k zajištění regionálních služeb požadovaných základními knihovnami regionu použily dle místních možností všechny pověřené knihovny.

V závislosti na charakteru regionu, druhu regionální služby a způsobu jejího uskutečnění se liší počty knihoven, do kterých byla doprava tímto způsobem zajištěna (15–209 knihoven) a počty najetých km (1 300 – (KJM) 6 730 – (Hodonín)).

Doprava v rámci regionálních funkcí sloužila převážně k rozvozu souborů výměnného fondu, při provádění revizí a aktualizací knihovního fondu, k distribuci novinek nakoupených a zpracovaných smluvním knihovnám za finanční prostředky obcí a měst, k metodickým návštěvám, k nákupu knihovního fondu a nákupu tiskopisů, především z TÚK v Brně.

Doprava hrazená z dotace na regionální funkce byla realizována do **678 knihoven (v roce 2008 do 552 knihoven)**. Celkem bylo ujeté **32 378 km** (o 5316 km více než v roce 2008). Cesta do jedné z obslužených knihoven byla v průměru **47,7 km** (v loňském roce 49,02 km).

Pořadí pověřených knihoven podle počtu knihoven, které využily dopravu v rámci regionálních funkcí:

MěK Kuřim (**209**), MěK Znojmo (**100**), KKD Vyškov (**89**), MěK Břeclav (**78**), MěK Hodonín (**77**), MěK Boskovice (**58**), MěK Blansko (**52**), MěK Boskovice (**48**), KJM v Brně (**15**).

Výčet knihoven dle počtu ujetých km k zajištění regionálních služeb:

MěK Hodonín (6 730), MěK Znojmo (5 232), MěK Brno-venkov (5 124), MěK Břeclav (4 155)
KKD Vyškov (3 940), MěK Blansko (3 618), MěK Boskovice (2 279), KJM v Brně (1 300).

5. Hodnocení ekonomických ukazatelů

V rámci Programu podpory zajištění RF obdržela Moravská zemská knihovna v Brně jako příjemce dotace pro pověřené knihovny finanční prostředky, které se výrazně zasloužily o zvýšení úrovně poskytovaných knihovnických a informačních služeb v kraji.

Přehled dotace na regionální funkce od roku 2005:

2005	14 050 000
2006	14 360 000
2007	14 360 000
2008	14 405 000
2009	14 450 000

S účinností od 1. 1. 2005 je zabezpečování regionálních funkcí knihoven v kompetenci jednotlivých krajů (zákon č. 1/2005 Sb.). Z celkové dotace určené na výkon regionálních funkcí jsou každoročně rozděleny a propočteny finanční částky pro MZK v Brně a osm pověřených knihoven JMK.

Na nákup knihovního fondu vynaložily pověřené knihovny v roce 2009 celkem **3,704.942,69,- Kč** (je to o 219.146,19 Kč více než v roce 2008). Tato částka sloužila na nákup výměnného fondu, který představuje jednu z nejvýznamnějších činností při zajišťování regionálních funkcí. Z celkových nákladů pro pověřené knihovny včetně financování z jiných zdrojů – 12,900.184,50 Kč představuje tato částka **28,72 %** (v roce 2008 představovala 27,12 % z celkových nákladů).

Nákup knihovního fondu v rámci kraje (PK + MZK) ve výši 3,707.242,69 Kč představuje z celkově vynaložených nákladů na RF (dotace + vlastní prostředky) 25,63 %.

Oproti roku 2008, kdy činil roční přírůstek VF 19 748 svazků, bylo v roce 2009 nakoupeno **20 707 svazků**, tedy o 959 svazků více.

Jednotlivé oblasti RF zaznamenaly v roce 2009 po kvantitativní i kvalitativní stránce zlepšení vykazovaných údajů, v některých oblastech bylo zaznamenáno pozitivní navýšení vykazovaných hodnot (vzdělávání, revize, cirkulace VF). Zásluhou rozšíření poskytovaných regionálních služeb i na další knihovny kraje, s nimiž se podařilo navázat spolupráci, bylo poskytování těchto služeb prohloubeno a rozšířeno.

5.1 Financování regionálních funkcí MZK a pověřených knihoven JMK v roce 2009

Celková částka na RF v roce 2008: **14,450.000,- Kč**

Z této částky MZK: **1,559.000,- Kč**

Celková částka pro pověřené knihovny: **12,891.000,- Kč**

Čerpání dotace v roce 2009

	MZK + pověřené knihovny		%	
	2009	2008	2009	2008
Spotřeba materiálu	4 157 374,99	4 179 015,55	28,7	28,9
.....na nákup KF	3 707 242,69	3 506 496,50	25,6	24,3
Spotřeba energie	394 343 55	389 500,85	2,7	2,7
Opravy a udržování	13 569,10	37 626,90	0,09	0,2
Cestovné	139 663,01	123 854,50	0,9	0,8
Ostatní služby	953 044,10	1 044 609,20	6,5	7,2
Mzdové náklady	6 465 458,00	6 226 214,00	44,7	43,1
Zákonné sociální pojištění	2 117 082,15	2 181 950,00	14,6	15,1
Sociální náklady	133 691,80	119 040,46	0,9	0,8
Jiné ostatní náklady	14 799,00	16 176,00	0,09	0,1
Ostatní provozní náklady	70 158,80	96 679,22	0,4	0,6
Provozní náklady celkem	14 459 184,50	14 414 667,18		
Investiční náklady				
Náklady celkem	14 459 184,50	14 414 667,18		
Přidělená dotace	14 450 000,00	14 405 000,00		
Vráceno z dotace				

Financování regionálních funkcí z jiných zdrojů (vlastní prostředky, další zdroje apod.)

Z vlastních prostředků pověřených knihoven bylo vynaloženo na RF celkem 9 184,50,-Kč (1 457,- Kč nákup knihovního fondu + 7 727,50 Kč mzdové náklady).

Finanční prostředky obcí na fond knihoven a jeho zpracování:

Z osmi pověřených knihoven JMK realizovalo tuto činnost celkem pět knihoven (Městská knihovna Kuřim, Městská knihovna Hodonín, Knihovna Jiřího Mahena v Brně, Knihovna Karla Dvořáčka ve Vyškově a Městská knihovna Znojmo).

Částka, kterou knihovny od obcí obdržely, byla zpravidla poskytnuta jako celek, tzn. na nákup i zpracování. Ve Výkazu financování regionálních funkcí knihoven, oddíl Finanční prostředky obcí na fond knihoven a jeho zpracování se údaje ř. 93 a ř. 94 uvádějí dle údajů poskytnutých knihovnami. Ne vždy knihovny přesně odlišují částku určenou na nákup a částku na zpracování. Mnohdy se jedná o souhrnnou částku určenou na nákup i zpracování.

Na nákup a na zpracování (stálého) knihovního fondu z prostředků obcí: **2,303.764,40 Kč.**

Záslouhou podpory ze strany zřizovatelů pověřených knihoven zejména v I. čtvrtletí roku se podařilo udržet úroveň regionálních služeb ve standardní kvalitě. Stejně tak zásluhou pracovníků regionálních oddělení.

Dotační program JMK na podporu RF knihoven je stále celkově hodnocen velice pozitivně a to na základě kladných hodnocení knihoven i jejich zřizovatelů, kteří jednotlivé služby využívají.

Pozitivní vliv na další rozšiřování regionálních služeb mají osobní konzultace pracovníků se starosty jednotlivých obcí.

V příštích letech bude věnována pozornost procentuálnímu zastoupení zejména prostředků na nákup VF a spotřebě energií, a to především ve srovnání s celorepublikovými ukazateli.

Brno-venkov: nákup pro 59 knihoven. Knihy byly nakoupeny podle objednávek knihovníků okresu. Nakoupeno bylo 5 924 sv. 33 knihoven si nakupovalo samo, knihy dodaly pouze na zpracování. Celkem bylo zpracováno 8 288 sv. Rozvoz knih do obecních knihoven byl zajišťován služebním vozidlem městského úřadu v kombinaci s využitím poštovních služeb.

Boskovice: zpracováno 169 k.j. pro neprofesionální knihovnu ve Svitávce.

Hodonín: nákup pro 57 knihoven celkem 5 158 svazků, zpracování pro 58 knihoven celkem 5 159 svazků.

Knihovna Jiřího Mahena v Brně: nákup a zpracování celkem 274 svazků pro pobočky v pěti městských částech (Maloměřice, Ořešín, Chrlice, Žebětín a Ivanovice).

Vyškov: pro 60 knihoven nakoupeno a zpracováno za 607.563,- Kč (po slevě za 459.170,40,- Kč, celkem 2 801 sv.) Z regionálních prostředků byly hrazeny náklady na zpracování a na expedici. Vzhledem k roku 2008 nárůst o dvě obsluhované knihovny.

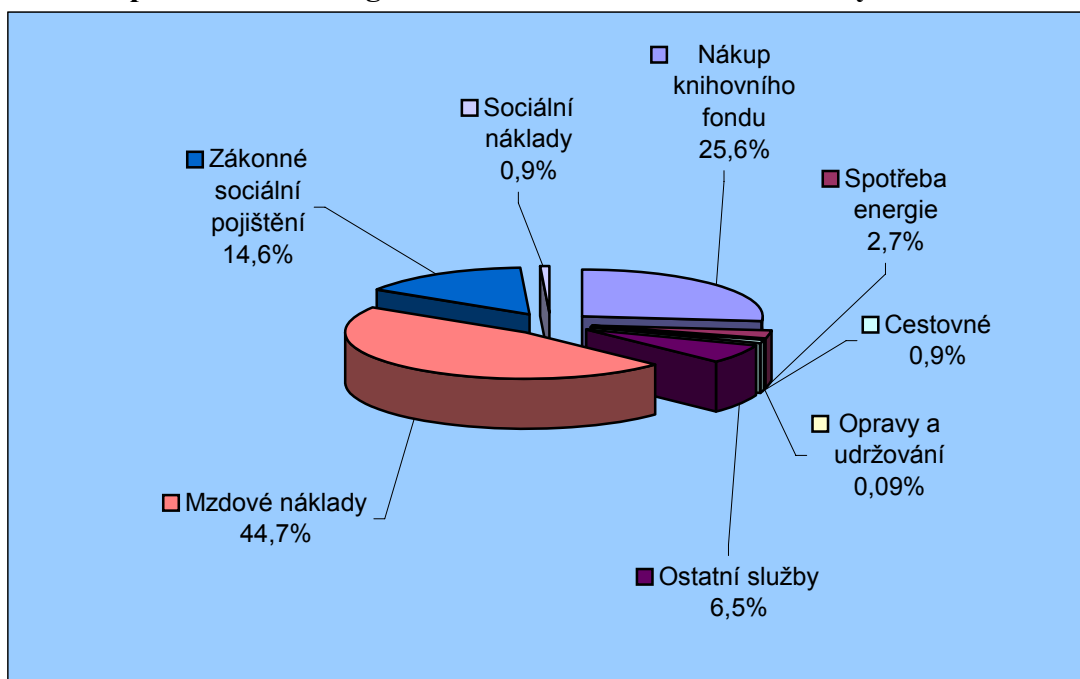
Znojmo: nákup pro 4 knihovny, do kmenového fondu nakoupeno 89 k.j. v hodnotě 17.429,- Kč. Zpracování je využíváno více knihovnami (38). Jedná se většinou o zpracování nově zakoupených knih a darů. Oproti roku 2008 bylo nakoupeno dvěma knihovnám více a zpracováno čtyřem knihovnám více.

ZÁVĚR

Zásadou podpory ze strany zřizovatelů pověřených knihoven zejména počátkem roku se podařilo zachovat úroveň regionálních služeb ve standardní kvalitě. Stejně tak zásluhou pracovníků regionálních oddělení.

Dotační program JMK na podporu RF knihoven je celkově hodnocen velice pozitivně a to na základě kladných hodnocení knihoven i jejich zřizovatelů, kteří jednotlivé služby využívají. Pozitivní vliv na zapojování dalších knihoven do systému regionálních služeb a jejich další rozšiřování mají také osobní konzultace pracovníků se starosty jednotlivých obcí. Do dalších let bude větší pozornost ze strany MZK v Brně věnována procentuálnímu zastoupení nákladových položek a plnění standardů RF.

Čerpání dotace na regionální funkce v roce 2009 z celkových nákladů

6. Celkové hodnocení výkonu a financování regionálních funkcí v roce 2009

Dotace na podporu výkonu regionálních funkcí umožňuje zajistit dostupnost veřejných knihovnických a informačních služeb i v těch nejmenších obcích a podle hodnocení pověřených knihoven JMK je knihovnami i jejich zřizovateli hodnocena kladně. Mezi nejvíce využívané služby patří distribuce výměnných fondů, poradenství, pomoc při revizích a aktualizacích knihovního fondu a servis knihovního systému. V oblasti poradenství byla v roce 2009 věnována pozornost dotačnímu programu VISK3 (týkalo se zpracování žádostí projektu na pořízení AKS Clavius), legislativě, internetizaci knihoven, změnám statistického vykazování a webovým stránkám knihoven.

Standardy a cíle regionálních funkcí se podařilo naplnit i v roce 2009. Program podpory zajištění regionálních funkcí knihoven v Jihomoravském kraji napomohl dalšímu zkvalitnění a rozšíření výkonů jednotlivých regionálních funkcí, což se projevilo zejména na úseku budování a využívání výměnných fondů, poradenství a vzdělávání. Dostupnost RF pro základní knihovny byla řešena v některých regionech (např. Brno-venkov) formou spádových oblastí, které napomáhaly zejména při cirkulaci VF. Pověřené knihovny se snažily vytvářet podmínky pro zlepšování výkonu RF, optimalizovat provozní podmínky a zkvalitňovat pomoc smluvním knihovnám, tak aby byl zajištěn standardní výkon regionálních funkcí.

Také v průběhu roku 2009 byla řešena problematika internetizace knihoven a zajišťování aktuálních informací pro knihovny ze strany krajské knihovny. Pozitivní zprávou bylo ujištění, že i v následujícím roce bude hrazeno internetové připojení ze státních prostředků. Negativním jevem byla neinformovanost dosud nepřipojených knihoven o termínu připojení. U mnohých bylo připojení odloženo na první pololetí roku 2010.

Nadále se zkvalitňoval obsah webových stránek knihoven, mnohé stránky nově vznikaly, často v souvislosti s rekonstrukcemi knihoven. Nejvíce využívaly knihovny možnost webových stránek přes Šablonu webu pro malé knihovny, projekt Knihovny města Hradce Králové.

Knihovní fondy jsou prostřednictvím on-line katalogů a katalogů výměnných souborů dostupné jednotlivým knihovnám v regionu. Rozšiřovány jsou on-line služby i pro MVS. Doplňovány a aktualizovány jsou webové stránky oddělení knihovnictví Region na webových stránkách Moravské zemské knihovny v Brně.

Výměnné fondy podstatně napomáhají knihovnám rozšiřovat nabídku výpůjčních služeb občanům. Významná je tato pomoc zejména v obcích, které nenakupují žádný knihovní fond. O tuto regionální službu žádá stále více knihoven.

Obsluhované knihovny hojně navštěvují vzdělávací akce pořádané Moravskou zemskou knihovnou v Brně, krajským centrem mimoškolního vzdělávání knihovníků. Vzdělávací akce pořádají pro knihovny svého regionu také pověřené knihovny. Cenná je zejména výměna zkušeností, která napomáhá zkvalitňování práce a mnohdy i inovaci zaběhnutých činností. I nadále – byť v menším měřítku – byly využívány kurzy počítačové gramotnosti. Po vzoru Městské knihovny Brno-venkov využívají i ostatní pověřené knihovny možnost výjezdních porad spojených se vzděláváním (návštěvy úspěšně pracujících knihoven jiných krajů či regionů v JMK).

Významný posun ve výkonu RF byl zaznamenán ve zlepšení spolupráce s neprofesionálními knihovnami, účasti jejich knihovníků na poradách pověřených knihoven a dalším rozvoji poskytovaných knihovnických a informačních služeb. V centru pozornosti zůstává i nadále vzdělávání neprofesionálních knihovníků, zejména míra jejich účasti a hledání cest ke zlepšení.

Regionální funkce ve svém důsledku umožňují průběžně ovlivňovat odbornou činnost knihoven a postupně rozšiřovat jejich činnost na úroveň místních informačních center.

V Brně 31. ledna 2010

Mgr. Tomáš Gec
ředitel MZK

Seznam použitých zkratk

AKS	automatizovaný knihovní systém
ISHARE	program pro sdílenou katalogizaci
JMK	Jihomoravský kraj
KF	knihovní fondy
MK ČR	Ministerstvo kultury České republiky
PIK	Projekt internetizace knihoven
PK	pověřená knihovna
REKS	Regionální knihovní systém Clavius
RF	regionální funkce
VF	výměnné fondy
VISK	dotační program MK ČR Veřejné informační služby knihoven

---

Název: **Výroční zpráva o hodnocení výkonu regionálních funkcí knihoven
v Jihomoravském kraji v roce 2009**
Zpracovala: Mgr. et Mgr. Monika Kratochvílová
Vydala: Moravská zemská knihovna v Brně
Rok vydání: 2010
Počet stran: 33
Určeno: Pro vnitřní potřebu veřejných knihoven Jihomoravského kraje

Zpracováno na základě statistických výkazů regionálních funkcí knihoven Jihomoravského kraje.

Zpráva je dostupná na stránkách Moravské zemské knihovny v Brně:
<http://www.mzk.cz/region/informace.php>